

KJAK

Javnaðarflokkurin og Fólkaflokkurin samstarva væl

Árni Dahl

Formaður Javnaðarflokksins hevur at vísa seg vunnið tokka veljaranna, tí hann alment hevur sagt, at flokkur hansara ikki vil fara í samgongu við Fólkaflokkinn. Nú um dagarnar fekst tó prógv fyri, at væl ber til hjá

hesum báðum flokkum at samstarva. Tað snýr seg um uppskotið frá Gunvør Balle, tingkvinnu, um at samtykkja, at 25. mars skal vera almennur móðurmálsdagur í Føroyum. Upprunahugskotið eigur Málstevnunevndin, sum í álitum sínum (2007) bar hetta

hugskotið fram í 7. tilmælinum undir deildini “Málpolitisk amboð”: “Málnevndin skal harumframt – til at gera meira vart við starvsemi sítt – skipa fyri kunnandi og upplýsandi tiltøkum, sum almenningur kann væntast at hava áhuga

á, t.d. einum átaki sum “Ársins nýggjyrði”, “Degi málsins”, “Besta handilsheiti”, “Ársins málrøktarvirðisløn” o.fl.” Sum í so mongum øðrum mentanarpolitiskum málum hálsfevnast Djurholm og Dam í løgtingsins mentanarnevnd – væl stuðlað av

Miðflokkinum og Sambandsflokkinum. Tey taka ikki undir við uppskotinum. Tað er ófatiligt, at vit enn – í 2014 – og tað í hesi sælu jólatíð – ikki skulu unna móðurmálinum tann heiður at fáa ein einasta dag á árinum, har vit kunnu steðga á og fagna tí.

600 arbeiðspláss vantað

Teitur Vágadal

FViðmerkingar til vakstraruppáhald løgmans og Fólka flokksins

Nú tá løgmaður og figgjarmálaráðharrin ganga kropp á kroppi at rósa sær sjálvum og samgonguni, er sjálvandi neyðugt at hyggja eftir nøkrum hagtølum fyri at vita, um nakað hald er í teirra sjálvrósi viðvíkjandi vøkstur í samfelaganum.

So lat okkum fyrst byrja við inntøkunum, hvussu nógvann skatt hevur landið og kommunurnar havt at arbeiða við hesi árin.

Sí talvu 1

Skatturin áh skatturin!

Talva 1 vísur okkum at Føroyar sluppa faktiskt rættiliga snikkaleysar undan figgjarkreppuni. Tað sæst jú, at landsskatturin og kommunuskatturin ikki vórðu serliga ávirkaðir av figgjarkreppuni, sum Herman Oscarson vísti á tá beinavegin. Bert hepn, at føroyingar ikki vóru líka svakir, sum restina av heiminum. Tað stórsta dykkið sást jú í meirvirðisgjaldinum, sum talvan jú vísur. Yvir tvey ár ein minking á eini 200 mill. Men longu aftaná tvey ár, í 2009, byrjar tað at kvinka seg uppeftir. Bæði í skattainntøkum og MVG. So tað var ikki nøkur serlig kreppa má sigast.

Við hesu talvu er ymiskt vert at leggja til merkis. Flatskatturin vísur eitt týðuligt knekk í 2012, tí at tað komu eini 250 mill minni inn í landskattinum. Men har kom so forskattingin av pensjónum, sum eitt iskoyti at “figgja” flatskattin.

Kommunuskatturin varð sum so óavirkaður, og hetta hóast at hann hevur mist inntøkur frá pensjónum, tí at landskassin (ella figgjarmálaráðharrin) fór avstað við allari forskatting av pensjónunum.

Inflation

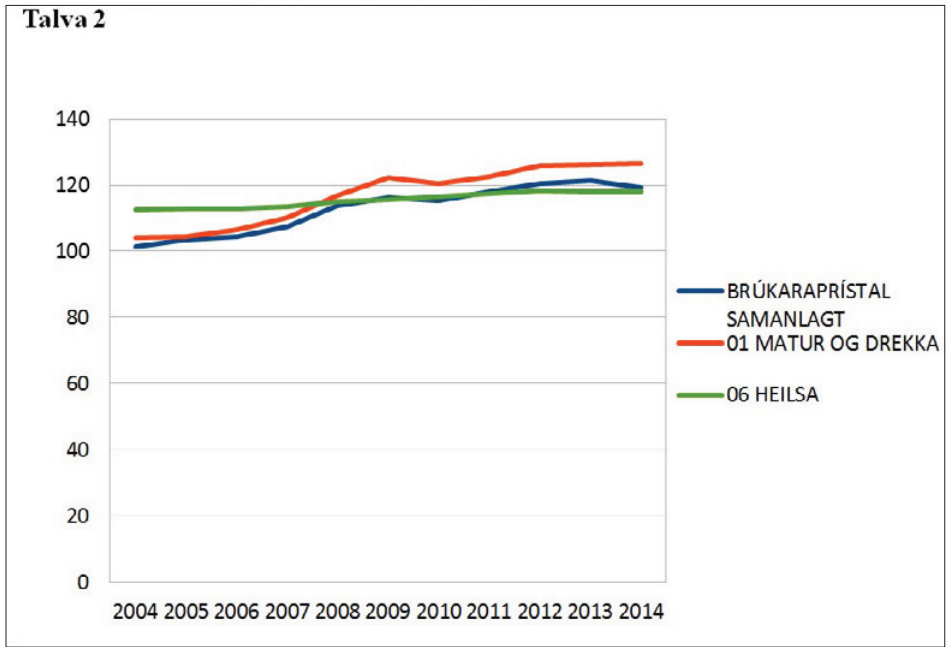
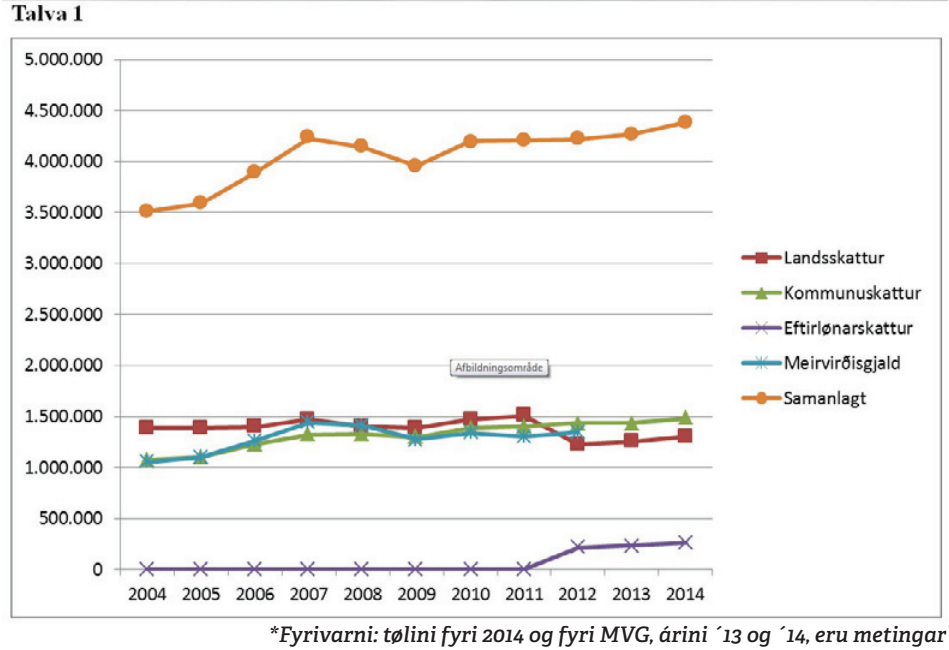
Eitt nógv hata orð, uttan so tú ert húsaánari og hevur skuld at gjalda aftur. Og vit øll ilnast inn á at prísir dyrka. Breyð gerst dýrari, mjólk dýrkar o.s.fr. Men inflation fortelur okkum, hvussu gongdin er í samfelaganum. Hava vit búskaparvøkstur ella ei. Fakfeløg samráast við teir “öndu” arbeiðsgevarnar, og vilja hava meira í løn. Arbeiðsgevarin skilur ikki tey troyttandi fakfeløgini, sum halda áfram at krevja meira pening. So aftaná togan aftur og fram, møtast tey í miðjuni ella annan vegin, og gerast samd eftir tógvið stríð. Úrsliti er at arbeiðsgevarar geva meira pening til løntakarar, sum so sjálvandi fara at brúka meira pening. Hevur ein tvær 20 krónur í lummanum, so hvørva tær líka so skjótt, ið tann eina. So meira peningur ferðast í samfelaganum. Soleiðis eru vit menniskju. Vit vilja liva lívið, og ein partur av tí er at brúka pening. Hetta veit handilsmaðurin, so hann kvinkar prísir eitt sindur upp, ikki ov ógvusliga, og fær peningin aftur, hann hevur goldið út í lønum. Sera smart, øll eitt sindur súr, men samstundis eitt sindur glað. Búskaparvøkstur! Og inflation!

Hetta síggja vit jú eisini í prívøkstrinum, sum Hagstovan heldur eyga við. Alt dýrkar og síggja vit eina nátturliga gongd, sum talva 2 vísur. Matur og drekka er dýrka, meðan kostnaður fyri heilsu er ikki vaksin so nógv. Meira um tað seinni.

Sí talvu 2

Hagtøl siga sannleikan

Hevur so figgjarmálaráð-

harrin rætt, tá hann sigur at flatskatturin hevur skapt vøkstur?

Vit kunnu so staðfesta at har var ikki nakar serligur vandi á ferð. Vøkstur var áðrenn samgongan tók við. Men samgongan steðgaði tí nøkulunda upp. Hagstovan hevur víst á at einasta brúkaaraavgjaldi sum er vaksið, er avgjaldi á bilar. Miðal- og háginntøkur hava fingið betur ráð til at keypa bilar. Øll tey vanligu avgjöldini standa nøkulunda í stað, og privata nýtslan er ikki vaksin nakað serligt.

Búskaparráðið vísti eisini

á í síni frágreiðing, at lønargjaldingar eru ikki vaksnar nakað serligt og eru faktiskt næstan uppsteðgaðar, tá hædd er tikið fyri inflation. Tv.s. at tað er ikki nakað serligt av eyka vøkstri skaptur.

Vert er eisini at leggja til merkis, at tað eru bert politikarar, sum siga at flatskatturin hevur skapt vøkstur. Hyggja vit eftir tølunum er eingin serligur vøkstur skaptur av flatskattinum. Vøksturinn varð longu byrjaður áðrenn. Og ei heldur hava vit hoyrt nakran búskaparfrøðing sagt at flatskatturin hevur skapt vøkstur.

Samgongan og tað almenna

Men hvat hevur so samgongan gjørt? Ein katastrofu, sum var innførd aftaná 4 vikurs sera ivasama grundgevingar og próvførslu. Og uttan at hugsa um at láginntøkur fingi eina eyka skattarokning uppá heili 12 % uppá teirra pensjónsinnngjald. Samhaldsfesti er horvið í pensjónum. Men tað er so ikki tað einasta. Við at halda uppá at tað almenna er ov stórt, rósti Fólkaflokkurin í juli-augusta mánaði sær sjálvum at hava minkað tað almenna við 39 arbeiðsplássum, sam-

stundis sum at 600 nýggj arbeiðspláss vórðu skapt. Og hvat er avleiðingin av tí? Tað hava vit sæð næstan mánaðarlaga. Heilsuverkið, ellisheim, og røktarstarvsfólk verða niðurpínd, tí at tað skal sparast. Og uttan at politikararnir, sum innføra hesi idiotisku tiltøk, megna at siga hvør tænasta skal burtur. Spurd um hetta, visti Annika Olsen á sinni einki at svara aftur. Sum talva 2 vísur, er prívøksturinn fyri heilsu nógv minni vaksin. Og tað fortelur okkum at tænastan er vorðin verri, starvsfólkini mugu renna skjótari. Og samstundis, sum at minni neyðugur peningur verður jattaður til tað almenna, veksur bruttotjóðarúrtøkan ikki tað sama, sum kundi skapt ein størri vøkstur í samfelaganum. Sum opinbart var ynski hjá samgonguni.

Hvat skal so gerast?

Tað hómast tó nú, hóast alt hetta rokilsí av samgonguni, at enda ein nøkulunda vøkstur í samfelaganum. Og tað kunnu og skulu vit gleðast um. Men sum Búskaparráðið segði í síni frágreiðing, mugu vit hyggja nógv longur fram. Og ikki so stuttsiktað, sum samgongan hevur gjørt. Heilsuverk og útbúgving má uppraðfestast enn meira. Utan nóg nógva útbúgving í landinum hvørvur ungdómurin og tað hevur hann gjørt síðani 1990ini. Og heldur áfram at gera.

Stuttíðarsparingar geva okkum bara langtíðarútreiðslur.

Samgongan hevur ikki skapt vøkstur, hon skapti ógrundaðan ótta, og bremsaði vøksturinn samstundis, sum at minni var av peningi til at reka landshúsarhaldi. Hevði tað ikki verið fyri samgonguna, kundi tað hugsast at tað vóru ikki 600 nýggj arbeiðspláss, men kanska 1200 nýggj arbeiðspláss.

Men tað finna vit so aldrin útav, skaðin er framdur.